

2. Гегель Г. Эстетика : в 4 т. / Г. Гегель. – Т. 1. – М.: Наука, 1968. – 220 с.
3. Эстетика : навч. посіб. / [М. Колесніков, О. Колеснікова, В. Лозовой та ін.; за ред. В. Лозового]. – К., 2007. – 208 с.
4. Музыкальный энциклопедический словарь / [Гл. ред. Г.Келдыш]. – М. : «Советская энциклопедия», 1990. – 672 с.
5. Нейгауз Г. Об искусстве фортепианной игры / Г. Нейгауз. – М., 1961. – 319 с.
6. Философский энциклопедический словарь / [Ред. Е. Губский, Г. Корбаева, В. Лутченко]. – М. : ИНФА-М, 2007. – 576 с.

УДК 785.1

Оксана СЕРГІЄНКО,
м. Київ

ОРКЕСТР НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ «СВЯТОГРАЙ»: РІЗНОЯСКРАВІ ГРАНІ ТВОРЧОСТІ, ВИКОНАВСТВА, ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ЖАНРУ

В статті розглядаються різножанрові пріоритети одного із яскравих пропагандистів оркестрового мистецтва гри на народних інструментах – оркестру «Святограй» із дитячої музичної школи № 6 ім. Г. Жуковського м. Києва. Подається хронологія концертних виступів, конкурсно-фестивальних здобутків, розвиток репертуару, соціокультурний фактор побутування в суспільстві.

Ключові слова: оркестр, творчість, репертуар, конкурси, концерти.

Serhiyenko O. «Svyatohray» Folk Instruments Orchestra: the Varied Aspects of Creativity, Performance, and Genre Popularization. The article concerns the main priorities of the orchestral art of playing folk instruments as seen by one of its most arduent advocates – «Svyatohray» orchestra from Kyiv G. Zhukovsky Children's Music School № 6. We supply the timeline of concerts, competition and festival achievements, the development of repertoire, sociocultural factors, which exist in the society.

Key words: orchestra, creativity, repertoire, competitions and concerts.

Сергиенко О. Оркестр народных инструментов «Святограй»: разнообразные грани творчества, исполнительства, популяризации жанра. В статье рассматриваются разножанровые приоритеты одного из ярких пропагандистов оркестрового искусства игры на народных инструментах – оркестра «Святограй» из детской музыкальной школы № 6 им. Г. Жуков-

ського г. Києва. Подається хронологія концертних виступлень, конкурсних фестивальних досягнень, розвиток репертуара, соціокультурний фактор бытования в обществе.

Ключевые слова: оркестр, творчество, репертуар, конкурсы, концерты.

Постановка проблеми та аналіз досліджень. Оркестрове мистецтво гри на народних інструментах України за період Незалежності переживає різні етапи: як занепаду, так і відродження, а сьогодні – активної пропаганди. За декілька останніх років потужно активізувалися різні професійні, самодіяльні й аматорські конкурси та фестивалі, до програм яких з року в рік вводяться номінації «оркестри народних інструментів» та «ансамблі народних інструментів», що в свою чергу спонукає різні творчі установи до різних форм колективного музикування на народних інструментах.

Сьогодні широковідомі праці в жанрі оркестрового мистецтва гри на народних інструментах В. Комаренка «Український оркестр народних інструментів» (К., 1960), В. Гуцала «Грає оркестр українських народних музичних інструментів» (К., 1978), П. Іванова «Оркестр українських народних інструментів» (К., 1981), О. Ільченка «Народне оркестрове виконавство: аматорство і проблеми художності» (К., 1994), окремі розвідки В. Воєводіна, А. Гуменюка, М. Давидова [5], А. Душного, Т. Сідлецької, Д. Пшеничного, Л. Черкаського, А. Онурієнка та ін.

На зламі ХХ – ХХІ століть наукові пріоритети сягають ряду дисертаційних досліджень Ю. Лошкова «Творчість В. Комаренка і народно-інструментальне виконавство у Слобідській Україні (перша половина ХХ століття)» (Харків, 2000), В. Дейнеги «Перекладення як процес переосмислення засобів оркестрової виразності» (Одеса, 2006), Л. Пасічняк «Академічне народно-інструментальне ансамблеве мистецтво України ХХ ст. : історико-виконавський аспект» (Львів, 2007), О. Трофимчука «Тембров еволюція в українській народно-оркестровій музиці» (Київ, 2007), П. Дрозди «Феномен колективного народно-інструментального музикування Західно-українського регіону» (Львів, 2010).

Щодо нашої тематики дослідження, то основним джерелом інформації постають – приватний архів керівника колективу В. Дмитренка [11], всесвітня мережа Інтернет [2; 12], інтернет-сайт «Youtube» [3; 4; 13 – 26], програми конкурсів та концертів [8; 9; 10; 29], публікації А. Боженського [1], А. Душного [7], автора статті [27; 28].

Мета статті полягає у висвітленні різносторонньої діяльності оркестру народних інструментів «Святограй» (творчий, виконавський,

гастрольний аспекти) й особистий внесок колективу у соціокультуру сьогодення як приклад популяризації жанру.

Виклад основного матеріалу. За останні роки у мистецькі кола України стрімко увірвався Оркестр народних інструментів (ОНІ) «Святограй», Київської дитячої школи мистецтв № 6 ім. Г. Жуковського, який заснований 1 жовтня 2010 року. «... Ідея створення належить завучу школи Т. Ємельянчиковій. Дякуючи директору цього закладу М. Кутняхову, оркестр веде активну конкурсну та концертну діяльність ...» [10]. Пріоритетними учасниками оркестру стали виключно викладачі школи. Комплектація інструментарію становить розмаїттям інструментів: цимбали, скрипки, віолончель, домри, гітара, бандури, баяни, кларнет, флейта, контрабас та ударні інструменти.

Першим твором, до роботи над яким приступив новостворений колектив, стала композиція керівника колективу В. Дмитренка «Імпровізація і танок» для цимбалів у супроводі ОНІ [14]. Дебютний виступ колективу відбувся 26 грудня 2010 р. у Колонній залі ім. М. Лисенка Київської дитячої філармонії у Концерті № 2 «Різдвяні музичні зустрічі» із циклу «Викладачі – дітям» XXXXI концертного сезону із вищезазначеним твором [8, 4].

Шліфується виконавська вправність оркестру і водночас, В. Дмитренком ведеться пошукова робота у репертуарному забезпеченні. Так, керівник формує репертуарну політику «Святограю» на основі власних компонувань «Карпатські полонини», «Веснянка», «Медитація на два інструменти», «Замок Любарта», «Перші промінці», «Весільний танок Марабу». Водночас репертуар колективу поповнюють твори Марини Дмитренко: вокально-інструментальні композиції на закарпатські теми «Ой, заграй ми, музиченьки»; вокально-інструментальний жарт «Ой, там на горі»; твори на слова Т. Шевченка – «Ой, Морозе Морозенку», «У перетику ходила», «Утоптала стежечку»; народна пісня «Ой, за током».

Як дізнаємось із низки програм концертів «музика В. Дмитренка пронизана національним колоритом і, водночас, свіжим, сучасним звучанням. Твори Віктора Дмитренка для цимбал звучать на сценах всієї України від Львова до Харкова і перекладаються для інших інструментів» [10].

Колектив здобуває популярність у регіоні. На Київському міському огляді народної творчості (2011), за високі досягнення в розвитку аматорського мистецтва оркестр народних інструментів «Святограй» удостоєний диплома «лауреата». Продовжується активна концертна діяльність: 17 лютого 2011 р. – народний концерт присвячений 150-річчю

від дня народження Василя Андрєєва (ДШМ № 6, м. Київ); березень 2011 р. – участь у фестивалі українського мистецтва «Свічадо рідної землі» (ДШМ № 6); 17 червня 2011 р. – сольний концерт в Маріїнському парку на літньому майданчику «Ракушка» (м. Київ).

Репертуар колективу поповнюють твори В. Зубицького («Посвята Астору П'яццоллі» та III ч. з «Россініани»), М. Теодоракіса («Квартал Янголів»), А. Шнітке (Менует з сюїти в старовинному стилі), А. Вівальді (IV ч. з Концерту для флейти g-moll), В. Попадюка (Українська фантазія) а також низка аранжувань В. Дмитренка творів «Гіпноз» (Яна Кларка), «Венера» з репертуару гурту Шокін Блу, «Тече вода» (на сл. Т. Шевченка), «Колискова» (О. Петрова, сл. М. Морозенко), музики до кінофільму «Титанік» (Дж. Хорнера), «Королівство кішок» (Л. Фадєєва, сл. Москальова) та ін.

Цікавим явищем мистецького життя колективу стає перемога на міжнародному конкурсі-фестивалі народної музики «Самородки» (м. Севастополь, АР Крим). У 2011 р. колектив отримує звання лауреата I-ї премії, а 2012 р. – здобуває «Гран-Прі» на цьому конкурсі [11]. До складу журі входять відомі постаті мистецького світу: професор НМАУ ім. П. Чайковського Л. Магвійчук; професор ОДМА ім. А. Нежданової, заслужений діяч мистецтв України Д. Орлова; професор ХНУМ ім. І. Котляревського, заслужений артист України І. Снедков; заслужений артист Росії Д. Білінський; професор, директор музичної школи «Альянс» в Сан-Паулу Р. Араужо та ін.

15 листопада 2011 року оркестр «Святограй» взяв участь в концерт-лекції в рамках Всеукраїнського туру кандидата педагогічних наук Андрія Душного «Молода генерація Львівської баянної школи в контексті національного академічного народно-інструментального мистецтва» у стінах рідної школи. Водночас, у мистецькому дійстві взяли участь студенти класу доцента ДДПУ ім. І. Франка А. Душного (Р. Стахнів, В. Мицак, авторка статті, піаністка Яна Лензіон), кандидат мистецтвознавства, композитор Я. Олексів (ЛНМА ім. М. Лисенка) із учнем І. Сумаруком (ЛССМШ-I ім. С. Крушельницької), маестро В. Зубицький [1].

У січні 2012 р. Благодійний фонд «Родина милосердя» м. Київ дипломом «Пошани» відзначив ОНІ «Святограй» та його художнього керівника В. Дмитренка «за участь у добродійному концерті “Благодать натхнення”, організованого на підтримку центру соціальної психологічної реабілітації для дітей та молоді з функціональними обмеженнями» [11].

Творчі стежки вдруге приводять «Святограй» у Колонний зал ім. М. Лисенка Київської дитячої філармонії. Відтак, 29 січня 2012 року

у Концерті № 3 «Наші гості» XXXXII концертного сезону відбувся концерт оркестру, де паралельно взяли участь лауреати виконавських конкурсів Н. Маруніч (домра), В. Дмитренко (цимбали), Ю. Мамчук (вокал), Д. Панков (флейта), Т. Гоптаренко (акордеон), А. Сабадаш (ксилофон), заслужені артисти України В. Самофалов (баян), А. Остапенко (гітара), Ю. Алексик (балалайка), ансамбль народних інструментів «Рідні наспіви» (кер. – заслужений працівник культури України Ю. Карнаух), оркестр народних інструментів Міжнародного центру культури і мистецтв (худ. кер. – заслужений працівник культури України В. Васильєва) [9].

1 лютого 2012 р. оркестр «Святограй» бере участь у благодійному концерті в підтримку центрів соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді «Родина» та «Подолання» Солом'янського району м. Києва (Київський міський будинок вчителя) [11].

По справжньому, визнання професіоналізму ОНІ «Святограй» підтверджує перемога на V-му міжнародному конкурсі баяністів-акордеоністів «Regretium mobile» у номінації «оркестри народних інструментів», який відбувся у м. Дрогобич (Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка) 27 квітня – 1 травня 2012 року. Колектив у важкій творчій боротьбі із оркестрами народних інструментів як викладацько-учнівських складів ДМШ, так і музичних училищ України та Білорусії виборов 1-у премію та звання «лауреата» [11]. Своє захоплення колективу висловив голова журі конкурсу, всесвітньо відомий баяніст, композитор та диригент, заслужений діяч мистецтв України Володимир Зубицький, а також композитор та диригент, секретар правління НВМС Володимир Рунчак [29, 17, 63–64].

Наступний творчий крок колектив робить 16 вересня 2012 р. сольним концертом у Маріїнському парку на літньому майданчику «Ракушка» в рамках Київського фестивалю альтернативного мистецтва та арт-терапії «Павлов-Фест: Людина і норма». У приватному архіві В. Дмитренка ми знаходимо подяку голови оргкомітету С. Глузмана ОНІ «Святограй» за «благодійну допомогу у проведенні Фестивалю, підтримку ідей становлення громадянського суспільства в Україні» [11].

Відомий художник М. Кутняхов запрошує оркестр із сольним виступом на відкритті власної персональної виставки у Будинку художника (Київ, 20 вересня 2012 р.). «Святограй» учасник концерту в рамках проекту «Дні культури Дніпровського району» (Київ, 2 жовтня 2012 р.). За «активну участь у підготовці та проведенні творчого звіту Дніпровського району м. Києва» оркестр «Святограй» нагороджений подякою Голови Київської міської державної адміністрації О. Попова (2012) [11].

17 листопада 2012 р. відбувся сольний концерт ОНІ в ДШМ № 1 м. Чернігова, а 18 листопада 2012 р. – концертний виступ на отримання звання «Народного аматорського колективу» (МЦКМ м. Києва).

Таким чином, «За вагомий внесок у розвиток аматорського мистецтва, високий художній рівень та виконавську майстерність» оркестру народних інструментів «Святограй» ДМШ № 8 ім. Г. Жуковського постановою № 1 від 6 лютого 2013 р. Колегії Департаменту культури виконавчого органу Київської міської ради Київської міської державної адміністрації присвоїти звання «Народний аматорський колектив».

У творчому сьогодні «Святограй» активно концертує пропагуючи оркестрове мистецтво гри на народних інструментах як на різних концертних сценах столиці (Будинок вчителя, 1 лютого 2013 р.; Будинку актора, 24 березня 2013 р. – сольний концерт «Весняні настрої» та ін.) [2], так і сусідніх областей (29 травня 2013 р. – сольний концерт «Весняні настрої» в Центрі творчості дітей та юнацтва м. Прилуки Чернігівської обл.) [24].

Знаковим концертом для оркестру став «Концерт-презентація» у двох відділеннях, який відбувся 5 квітня 2013 р. в Будинку вчених НАН України [10]. У програмі твори українських та зарубіжних композиторів, оригінальні композиції та аранжування Віктора Дмитренка та Марини Дмитренко.

Управління культури, туризму та охорони культурної спадщини Дніпровської районної в місті Києві державної адміністрації нагороджує Народний оркестр «Святограй» викладачів ДМШ № 6 ім. Г. Жуковського дипломом лауреата «творчої відзнаки» (2013).

Висновки. Проаналізована нами різностороння діяльність оркестру народних інструментів «Святограй» є свідченням різноманітності у пропаганді означеного напрямку в академічному народно-інструментальному мистецтві України й знакового в соціокультурному середовищі сьогодні. Він за короткий термін зумів об'єднати творчих людей-однодумців, які, не покладаючи рук доносять народне мистецтво в маси, пропагують різножанрову та різностильову музику. Оркестр «Святограй» та його керівник В. Дмитренко володіють всією палітрою сучасних виконавських прийомів та відчуттям «смаку» у потребі репертуарного доробку, який стає стержневим у взаємному музикуванні в контексті соціальної ментальності українського суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Боженський А. Творчий обрій баянно-акордеонного мистецтва музично-педагогічного факультету / А. Боженський // Часопис «Франківець». – 2011. – Грудень. – № 22 (188).

2. Витренко Н. Праздник весны в заваленном снегом Киеве [Електронний ресурс] / Н. Витренко. – Режим доступу : <http://www.qwas.ru/ukraine/vitrenko/Prazdnik-vesny-v-zavalennom-snegom-Kieve/>
3. Віктор Дмитренко (цимбали) «HotelCalifornia» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу : http://www.youtube.com/watch?v=HyRfRryvTKs&feature=player_embedded
4. Віктор Дмитренко (цимбали) «Титанік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу : http://www.youtube.com/watch?v=sD2GLcVTc0g&feature=player_embedded
5. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа) : підручник [для вищих та середніх музичних навчальних закладів] / М. Давидов. – К. : НМАУ ім. П. Чайковського, 2010. – Вид. 2-ге, доп. та випр. – 592 с.
6. Дует: бандура – Наталка Голуб, цимбали – Віктор Дмитренко. Укр. нар. пісня в опрацюванні В. Дмитренка «Щедрик» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу : http://www.youtube.com/watch?v=sDNxump-QE&feature=player_embedded
7. Душний А. Міжнародний конкурс баяністів-акордеоністів «Perpetuum mobile» як чинник пропаганди народно-інструментального мистецтва України / А. Душний // Науковий вісник НМАУ ім. П. Чайковського : Виконавське музикознавство : стильові парадигми композиторської творчості та музично-виконавської інтерпретації, актуальні проблеми музичної педагогіки / [Автори проекту, ред.-упор. М. Давидов, В. Сумарокова]. – К. : НМАУ ім. П. Чайковського, 2013. – Вип. 107. – С. 72–84.
8. Київська дитяча філармонія : XXXXI концертний сезон. Концерт № 2 «Різдвяні музичні зустрічі» із циклу «Викладачі – дітям» (Київ, Колонний зал ім. М. Лисенка, 26 грудня 2010 р.) : Програма. – К., 2010. – 4 с.
9. Київська дитяча філармонія : XXXXII концертний сезон. Концерт № 3 «Наші гості» (Київ, Колонний зал ім. М. Лисенка, 29 січня 2012 р.) : Програма. – К., 2012. – 4 с.
10. Концерт-презентація оркестру народних інструментів «Святограй» (Київ, Київський будинок вчених НАН України, 5 квітня 2013 р.) : Програма. – К., 2013. – 4 с.
11. Матеріали з приватного архіву В. Дмитренка (афіші, програми, дипломи, тощо).
12. Международный День балалайки в Крыму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tmc.narodnik.com/12019/>
13. Оркестр народних інструментів «Святограй» : «Венера» з репертуару гурту Шокін Блу [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу : <http://www.youtube.com/watch?v=vIR8jXloisU>
14. Оркестр народних інструментів «Святограй» : «Імпровізація та танок» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу : <http://www.youtube.com/watch?v=TGGI7GProU&feature=endscreen>
15. Оркестр народних інструментів «Святограй» : «Карпатські полонини» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу : <http://www.youtube.com/watch?v=O1YBDZ7G060>
16. Оркестр народних інструментів «Святограй» : «Медитація» (Солісти О. Сніжинська, В. Дмитренко) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу : <http://www.youtube.com/watch?v=IPNNWwMnVs>

17. Оркестр народних інструментів «Святограй» : «Ой, там на горі» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу : <http://www.youtube.com/watch?v=NFal9Cbgfwk>
18. Оркестр народних інструментів «Святограй» : «Перші промінці» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу : <http://www.youtube.com/watch?v=1LlSoKVKdJo>
19. Оркестр народних інструментів «Святограй» : «У перетику ходила» на сл. Т. Шевченка [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу : <http://www.youtube.com/watch?v=rwnY5CZhRd4>
20. Оркестр народних інструментів «Святограй» : А. Вівальді. Концерт для флейти (VI ч.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу : http://www.youtube.com/watch?v=0n_ckdWmNmK
21. Оркестр народних інструментів «Святограй» : А. Шнітке. Менует (Соло на кларнеті О. Бриленко) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу : <http://www.youtube.com/watch?v=z96EUQZwN-I>
22. Оркестр народних інструментів «Святограй» : В. Дмитренко «Замок Любарта» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу : <http://www.youtube.com/watch?v=KiCAxvH7Aec>
23. Оркестр народних інструментів «Святограй» : В. Попадюк «Фантазія для цимбалів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу : <http://www.youtube.com/watch?v=vIi-rN05gUU>
24. Оркестр народних інструментів «Святограй» : Л. Фадєєва-Москальова «Королівство кішок» (Солістка, учениця ДМШ м. Прилуки Є. Кендзерська) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу : http://www.youtube.com/watch?v=tSbReTO0BY8&feature=player_embedded
25. Оркестр народних інструментів «Святограй» : М. Дмитренко «Ой заграй ми, музиченьки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу : <http://www.youtube.com/watch?v=kJSEibiaAdI>
26. Оркестр народних інструментів «Святограй» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу : http://www.youtube.com/watch?v=kR7KSUcqIi0&feature=player_embedded
27. Сергієнко О. Конкурсно-фестивальний рух виконавців на народних інструментах України: минуле та сучасне / О. Сергієнко // Народно-інструментальне мистецтво на зламі ХХ–ХХІ століть : зб. мат. V-ї Всеукр. наук.-практ. конф. (ДДМУ ім. В. Барвінського, 22.03.2012, м. Дрогобич) / [Ред.-упоряд. А. Душний, Б. Пиц]. – Дрогобич: Посвіт, 2012. – С. 82–89.
28. Сергієнко О. Конкурсно-фестивальний рух як чинник розвитку української академічної школи народно-інструментального мистецтва на зламі ХХ – ХХІ століття : Магістерська робота. Рукопис / О. Сергієнко. – Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2012. – 69 с.
29. V-й міжнародний конкурс баяністів-акордеоністів «Perpetuummobile». V-а Всеукраїнська науково-практична конференція «Музична освіта України: проблеми теорії, методики, практики» (ДДПУ ім. І. Франка, 27 квітня – 1 травня 2012 року) : Програма / [Ред.-упоряд.: А. Душний, Б. Пиц]. – Дрогобич: Посвіт, 2012. – 72 с.